שהוציא איש פלוני שם רע על בתי חייבין הודה מפי עצמו פטור הא מני ר' אלעזר בר' שמעון היא דאמר [א]יבואו עדים ויעידו אימא סיפא הודה מעצמו פטור אתאן לרבנן כולה ר' אלעזר בר' שמעון היא וה"ק לא משכחת לה הודה מפי עצמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל והודה מעצמו: **מתני'** [א]משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידו שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה שאיני בן חלוצה שאיש פלוני כהן שאיש פלוני לוי שאינו בן גרושה שאינו בן חלוצה [ב]שאנס איש פלוני את בתו ופתה את בתו ושחבל בי בני ושחבל בי חבירי [ג]שהדליק גדישי בשבת הרי אלו פטורין: **גמ'** טעמא דאיש פלוני כהן דאיש פלוני לוי הא מנה לפלוני ביד פלוני חייבין הא קתני סיפא [ג]עד שישמעו מפי התובע אמר שמואל בבא בהרשאה [ד]והאמרי נהרדעי [ג]לא כתבינן אורכתא אמטלטלי [ד]ה"מ היכא דכפריה אבל לא כפריה כתבינן ת"ר מנין שאין הכתוב מדבר אלא בתביעת ממון ר' אליעזר אומר נאמר כאן [1]אואין ונאמר להלן [2]אואין מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן [ה]אינו מדבר אלא בתביעת ממון [3]אואין דרוצח יוכיחו שהן אואין ומדברים שלא בתביעת ממון דנין אואין שיש עמהן שבועה מאואין שיש עמהן שבועה ואל יוכיחו אואין דרוצח שאין עמהן שבועה [4]אואין דסוטה יוכיחו שהן אואין ויש עמהן שבועה ומדברים שלא בתביעת ממון דנין אואין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן מאואין שיש עמהן שבועה ואין עמהן כהן ואל יוכיחו אואין דרוצח שאין עמהן שבועה ואל יוכיחו אואין דסוטה שאע"פ שיש עמהן שבועה יש עמהן כהן ר"ע אומר [5]והיה כי יאשם לאחת מאלה יש מאלה שהוא חייב ויש מאלה שהוא פטור הא כיצד תבעו ממון חייב ד"א פטור ר' יוסי הגלילי אומר הרי הוא אומר [6]והוא עד או ראה או ידע בעדות המתקיימת בראיה בלא ידיעה ובידיעה בלא ראיה הכתוב מדבר ראיה בלא ידיעה כיצד מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני יבואו פלוני ופלוני ויעידו זו היא ראיה בלא ידיעה ידיעה בלא ראיה כיצד מנה הודיתה לי בפני פלוני ופלוני יבואו פלוני ופלוני ויעידו זו היא ידיעה בלא ראיה ר"ש אומר חייב כאן וחייב בפקדון מה להלן אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון ועוד ק"ו מה פקדון שעשה בו נשים כאנשים קרובים כרחוקים פסולים ככשרים וחייב על כל

שהוציא פלוני שם רע על בתי. ואמר בב"ד לא מצאתי לבתך בתולים ונמצא בדאי ולא הספקתי להעמידו שם בדין לתובעו קנס של מאה כסף: **הודה מפי עצמו.** בב"ד זה שהוציא שם רע בב"ד אחר פטור. קס"ד השתא דאפילו באו עדים לאחר שהודה קאמר פטור וקתני המשביע את העדים קודם הודאה חייבין אלמא משביע עדי קנס חייבין: **הא מני ר"א בר"ש היא.** ואליביה לא תבעיא לי דלדידיה הוי קנס ממון כיון דלא מיפטר בהודאתו: **אתאן לרבנן.** קושיא היא. ומשני כולה ר' אלעזר היא והאי דקתני הודה מפי עצמו פטור לאו שבאו עדים אחר הודאה קאמר אלא בהודאה בלא עדים וטעמא הוא דקא יהיב למילתיה מש"ה העדים חייבין משום דממונא אפסדוה דאין מודה בקנס פטור אלא כל זמן שהודה מפי עצמו אבל אם באו עדים אחרי כן חייב הלכך ממון גמור הוא: **מתני' שאני כהן כו' פטורין.** כדמפרש בגמ' שאין הענין מדבר אלא בכפירת ממון: **שאנס איש פלוני או פתה בתו של פלוני.** שאנס ראובן בתו של שמעון ובתו דקתני אאיש פלוני דלעיל קאי דתנא לעיל מינה שאיש פלוני כהן או לוי ואינו בן גרושה ועליה קאי או שהשביען שאנס איש פלוני את בתו של אותו דאיירינן ביה עד השתא: **פטורין.** דבעינן שישמעו מפי התובע ואצטריך למיתנייה משום דמוקמינן לה בבא בהרשאה אפ"ה אינו בעל דינו בזו כשאר ממון דמידי דלא מטא לידיה מעולם לא מצי למכתב הרשאה עילויה: **ושחבל בי בני.** חבלה היא חבורה: **פטורין.** שאין כאן הפסד ממון שאם העידו היה הבן מתחייב מיתה ולא ממון: **ושחבל בי חבירי ושהדליק את גדישי בשבת.** שחבל בי בשבת או הדליק גדישי בשבת דתרוייהו חיוב מיתה נינהו פטורין. וי"מ שאנס איש פלוני ופיתה את בתו האב הבא על בתו וטעמא דפטורין משום דאיכא חיוב מיתה ואף אני כן שמעתי ומ"מ להעמידה דאפי' בלא חיוב מיתה נמי מאן קא תבע השתא אם אנסה אחר קים לן בושתה ופגמה וקנסה לאביה ה) אנסה אביה קנס בעי לשלומי לה בתמיה: **גמ' הא קתני סיפא עד שישמעו מפי התובע.** דקתני סיפא שלא ביד כו' עד שישמעו מפי התובע: **בבא בהרשאה.** שמינהו אפטרופוס על כך הלכך אי תביעת ממון היא הוו מחייבי: **אורכתא.** הרשאה. ולשון שולטנות הוא כמו (ב"ב דף קסד:) בשנת פלוני אורכן שלטון אף כאן אורכתא השלטה שהשליטו על בעל דינו לתובעו: **אמטלטלי.** לפי שאינו בעין והעדים מעידין על מה שכתוב מחמת שיש לי ביד פלוני כך וכך: **היכא דכפרי'.** שכבר נשמע שהנתבע כפרן דהשתא מחזי כשיקרא שחתמו על מ"ש זה שיש לי ביד פלוני כך וכך: **מנין שאין הכתוב.** דשמיעת קול מדבר אלא בעדות תביעת ממון: **נאמר כאן אואין.** או ראה או ידע: **ונאמר להלן אואין.** בשבועת הפקדון בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק: **אואין דרוצח.** או באיבה הכהו או השליך עליו בצדיה: **אואין דסוטה.** או עבר עליו רוח קנאה או איש אשר תעבר עליו וגו': **ויש עמהן שבועה.** והשביע הכהן את האשה (במדבר ה): **הא כילד.** יש תביעה שהוא חייב כו' ולקמיה [לד.] פריך איפוך אנא: **בעדות המתקיימת כו'.** ואין לך עדות בזו בלא זו אלא בתביעת ממון כדמפרש ואזיל: **מנה מניתי לך בפני פלוני ופלוני.** הם ראו שמניתים לך אבל לא הודעתים אם הם מתנה או הלואה או פרעון ואמר לו הלה יבואו פלוני ופלוני ויעידו שמנית לי בפניהם ואני פורע לך:

ואינו

השתא אם אמר אנסה קים לן דבשת ופגם לאביה הוי אנסה אביה הקנס בעי לשלומי לה (א) ונראה דלא קשה מידי דאיכא לאוקמה בנערה שנתארסה ונתגרשה שיש לה קנס וקנסה לעצמה ו)(לר' יוסי הגלילי) כדתנן פרק אלו נערות (כתובות דף לח.) וכן צריך לפרש מתני' דהתם דתנא הבא על בתו פטור משום שמתחייב בנפשו מיהו הא דקתני הכא או פתה את בתו לא אתי שפיר שהרי מחלה לו ושמא איכא לאוקמה בקטנה דלאו בת מחילה היא וכרבנן דאמרי התם קטנה יש לה קנס ולפי' הקונט' אין להקשות למה לך למיתנייה בסמוך עד שישמעו מפי התובע כיון דכבר אשמעי' הכא (ב) דסיפא אשמעי' משום שלא ביד עבדו דאע"פ דשלוחו הוא לא מחייב: **בבא** בהרשאה. אע"פ דפסקינן במרובה (ב"ק דף ע. ושם) דשליח שויה ותנן (לקמן דף לה.) שילא ביד בנו ביד עבדו פטור הכא עדיף שיש לו כח להוציא ממון כמו לבעלים עצמן ומ"ת אכתי תקשי הא מנה לפלוני ביד פלוני וכא בלא הרשאה חייבין דומיא דכהן דלא שייך הרשאה ואר"י דיתור משנה אתא לאשמועינן דוקא בכה"ג פטור בכל ענין דלא משכחת חיובא אבל מנה לפלוני ביד פלוני זימנין דמשכח חיובא כמו בבא בהרשאה: **היכא** דלא כפריה כתבינן. ואיירי שאמר שכתב לו הרשאה כפר לו ולמ"ד במרובה (ב"ק דף ע.) אפילו לא כפר ליה לא כתבינן מוקמינן מתני' דהכא בפקדון דהא טעמא דלא כתבינן מפרש התם משום דגזל ולא נתייאשו הבעלים שניהן אין יכולין להקדיש ופקדון יכול להקדיש כדמוכח התם דמייתי עלה לעיל (דף סט:) לסייעתא מהא דתנן אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ובפקדון משלם כדתנן בפ' המפקיד (ב"מ דף לג:) וכן מוכח בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח.) גבי ההוא גברא דאייתי קארי לפום נהרא אתו כ"ע שקול חדא חדא ואמר הרי הם מקודשים לשמים ומסקינן דאי לאו דקילי דמייהו קדשי דכרשותא דמרייהו קיימי א"נ איכא לאוקומא במקרקעי דודאי כתבינן ליה דקרקע אינה נגזלת וכמ"ד לקמן פרק שבועת הפקדון (דף לז:) המשביע עדי קרקע חייב והא דלא משני הש"ס הכי דהוה ניחא לכולהו לישני משום דלא חייש לשנויי אלא לפי לשון שתופס עיקר מיהו קשה בפרק יש בכור (בכורות דף מח:) גבי ב' נשים של ב' אנשים שלא ביכרו וילדו שני זכרים מת אחד מהן בתוך ל' יום אם לכהן אחד נתנו יחזור להן ה' סלעים ומוקי לה בבא בהרשאה והתם לא שייך לא פקדון ולא קרקע דאין פודין בקרקעות מיהו התם נמי איכא לשנויי בבא במעמד שלשתן ור"ת פוסק דכתבינן אפילו אמטלטלי דכפריה דטעמא דלא כתבינן מפרש ז)(בכתובות דף פח ושם) משום דמיחזי כשיקרא ח)(ובפרק כל הגט (גיטין דף כו: ושם) ובהכותב (כתובות דף פה. ושם) מסקינן דלמיחזי לשיקרא לא חיישינן ואין להאריך כאן כדבר) ט): **ונאמר** להלן אואין. תימה כיון דגמרי' מפקדון ניבעי בהלואה ובעושק ייחוד כלי כדאמרינן גבי שבועת הפקדון בזוהב (ב"מ דף מח.): **אואין** סוטה יוכיחו. דעיקר לא אתי להפסידה כתובתה אלא להשקותה:

מושבע

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"י מהל' שבועות הל' ג:
כז ב מיי' שם הל' ד:
כח ג ד מיי' פ"ג מהל' שלוחין הל' ו סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קכג סעיף א:
כט ה מיי' פ"ט מהל' שבועות הל' ג:

◆

מוסף רש"י

לא כתבינן אורכתא אמטלטלי. דהואיל ואינן בעין מיחזי כשיקרא, שמא אין בידו משל זה כלום ויתמהו סהדי אשיקרא (בכורות מט.).

◆

רבינו חננאל

שהוציא פלוני שם רע על בתי חייב אם הודה מעצמו פטור. ופרקינן הא מני ר' אלעזר בר' שמעון היא דאמר יבואו עדים ויעידו והכי קאמר לא משכחת לה דהודה מעצמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל: מתני' משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שאני כהן שאני לוי שאיני בן גרושה כו'. גמ' ואקשינן טעמא דמשביעין דאיש פלוני כהן הא המשביע עדים להעיד כי מנה לפלוני ביד פלוני חייבין והתני עד שישמעו מפי התובע. ואוקמה שמואל בבא בהרשאה: איני והאמרי נהרדעאי לא כתבינן אורכתא אמטלטלי. ופרקינן הני מילי דכפריה. אבל היכא דלא כפריה כתבינן וזו השמועה עוד במרובה: ת"ר מנין שאין הכתוב מדבר שחייבין קרבן על שבועת העדות אלא בתביעת ממון. נאמר כאן או שנאמר והוא עד או ראה או ידע ונאמר להלן בשבועת הפקדון אויים. או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו. מה להלן בפקדון אינו מדבר אלא בתביעת ממון אף אויים שבשבועת העדות אינו אלא בתביעת ממון אויי רוצח יוכיחו דכתי' או באיבה הכהו וימות או השליך עליו בלי צדיה וגו'. שהן בלא תביעת ממון ודחינן אויי רוצח אבל אויי עדות ואויי הפקדון יש בהן שבועה: והא סוטה דכתיב בה אויין שנאמר או עבר עליו רוח קנאה כו' ויש עמהן שבועה ומדברים שלא בתביעת ממון כו'

מסורת הש"ס

א) [ב"ק עה.], ב) [נ"ל ושהדליק וכ"א במשנה במשניות], ג) [לקמן לה.], ד) ב"ק דף ע. בכורות דף מט., ה) [כתובות מא:], ו) [נ"ל לר' עקיבא], ז) [נ"ל בב"ק ע.], ח) רש"ל מ"ז, ט) [ובב"ק ע. הגירסא תוס' כזה].

◆

תורה אור השלם

1. ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו: ויקרא ה א
2. נפש כי תחטא ומעלה מעל ביי וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו: ויקרא ה כא
3. (כ) ואם בשנאה יהדפנו או השליך עליו בצדיה וימת: (כא) או באיבה הכהו בידו וימת מות יומת המכה רצח הוא גאל הדם ימית את הרצח בפגעו בו: במדבר לה כ-כא
4. ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והוא נטמאה או עבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והיא לא נטמאה: במדבר ה יד
5. או איש אשר תעבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו והעמיד את האשה לפני יי ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת: במדבר ה ל
6. והיה כי יאשם לאחת מאלה והתודה אשר חטא עליה: ויקרא ה ה

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ופגם וכו' לשלומי לה בתמיה ונראה: (ב) באו"ד דסיפא אשמעי'. נ"ב ולא לאקשויי רישא למה ליה דאיכא למימר לא זו אף זו קתני אך קשה אמאי פריך מדקתני סיפא עד שישמעו מפי התובע מרישא נמי ה"ל לאקשויי וי"ל דניחא ליה לאקשויי מסיפא דתני בה בהדיא עד שישמעו מפי התובע:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה היכא וכו' דקרקע אינה נגזלת וכמ"ד המשביע עדי קרקע חייב. תמיהני הא מתבואר דלמ"ד אין קרקע נגזלת דדריש כללי ופרטי ס"ל כולהו דהמשביע עדי קרקע פטור ועי"ג:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones